

Beretning 2009.

” Det virker.”

Det er professor Per Fibæk Laursens konklusion på et forskningsprojekt omkring erhvervsklassen på Baunebakkeskolen i Støvring. Per Fibæk konkluderer videre, at ” *kombinationen af praktiske og teoretiske fag og praktik giver eleverne nogle positive oplevelser, som giver dem lyst til og mod på at gå videre med en ungdomsuddannelse*”

Vi har inviteret Per Fibæk Laursen til at inddrage Hobro Efterskole i sin forskning, han har takket for tilbudet, men, så vidt vi ved, ikke gjort brug af det. Men da undervisningen og elevgruppen på Baunebakkeskolen og på Hobro Efterskole ligner hinanden til et vis grad, er det vel rimeligt også at tage den netop citerede konklusion til indtægt også for vores skole.

I praktisk pædagogik har vi i mange år hævdet, at nogle elever havde glæde af en blanding af praktisk og teoretisk undervisning. Vi har hævdet, at det øgede deres selvværd, og at de derigennem fik mod på at gå i kast med de teoretiske fag, som vore elever traditionelt har svært ved og derfor ikke er specielt glade for.

Det er så det forskningen nu har bekræftet os i. Med Fibæks ord: ”*Det viser sig, at de kan noget praktisk, og de finder ud af, at de godt kan klare nogle af de teoretiske fag.*” Det har overrasket Fibæk Laursen at eleverne lægger så stor vægt på at få lært dansk og matematik. De svarer faktisk, at det bedste ved at gå i erhvervsklassen er at de får lært dansk og matematik. Det er måske ikke så overraskende for os, der beskæftiger os med eleverne i hverdagen. Vi ved godt, at deres højeste ønske er at kunne det, som kammeraterne kan.

I det hele taget passer det meget godt med Åse Holmegårds undersøgelse af eleverne på en specialefterskole i Himmerland. Når hun spørger eleverne, hvornår de blev klar over, at de var ordblinde, så svarer de, at det blev de, da de opdagede at kammeraterne kunne noget, de ikke kunne, nemlig læse og stave. Der føler de sig marginaliserede, og fra egne undersøgelser ved vi, at følelsen af marginalisering tiltager op gennem skoletiden, efterhånden som kravene til læse-, skrive-, og regnefærdighederne tiltager.

Per Fibæk Laursens forskning har bekræftet denne skolens idegrundlag med en ligevægtning af den teoretiske og den praktiske undervisning. Vi er ham derfor tak skyldig.

Det er til gengæld også et forskningsresultat, der forpligter. Vi har i de seneste år gjort meget for at forbedre forholdene for værkstedsundervisningen. Og det har været godt og tiltrængt, men vi må ikke glemme den teoretiske undervisning. Vi må sikre, at eleverne kommer herfra med en teoretisk ballast, der gør at de kan klare sig på de uddannelser, de vælger efter efterskolen.

IT er jo et af vor tids hjælpemidler, og heldigvis bliver det sådan efter sommerferien, at alle elever har computer. De kan så lære at bruge specialprogrammerne som en integreret del af undervisningen og som et hjælpemiddel i hverdagen. Det er vigtigt, at eleverne er fortrolige med de specielle programmer inden de starter på deres videre uddannelse. Der er ikke et standard program, der passer til alle elever, så de kræver af skolen her, at vi tilpasser programpakken til den enkelte, og at de efterfølgende undervises i, hvad programmerne kan hjælpe med, og hvordan de mest hensigtsmæssigt bruges. Vores interne IT support er derfor omlagt fra en teknisk del til en mere pædagogisk del.

Det var eleverne, lærerrollen er formentlig også under kraftig revision. Jeg har set professor Ove Kaj Pedersen CBS bruge overskriften ”*Fra pædagog til politimand.*” Han mener dermed, at vi ser et ændret kompetencebegreb i forbindelse med globalisering, krise og massearbejdsløshed, der betyder at den enkelte dannes til uddannelse livet i gennem og ikke som tidligere til demokratisk dannelsen og deltagelse. Og for læreren betyder det, at vi går fra en skole i høj grad præget af dialog til en skole mere præget af kontrol. Den tyske professor Thomas Ziehe bruger udtrykket. ”*En god lærer er streng med retfærdig.*” På skolen her er der også i det forløbne år arbejdet med lærerrollen og det pædagogiske ståsted. Der er taget udgangspunkt i Vygotskys læringsteori og i anerkendende pædagogik.

Bestyrelsen er blevet bedt om at diskutere målsætningen med hensyn til de elever, vi optager. Er det de rigtige? Det måske ikke den nemmeste opgave, men en af de allervigtigste opgaver for en bestyrelse er jo at forholde sig til skolens værdigrundlag og prøve at fastholde en klar linje. I vores målsætning står bl.a., at vi optager elever, der ”*i psykologisk henseende eller med hensyn til sociale kompetencer ikke er behandlingskrævende, og må der forventes, at enkelte elever har psykiske/sociale problemer, hvor en positiv udvikling kan fremmes.*”

På vores skole ser vi i lighed med mange andre skoler i stigende grad elever, der kan betegnes som selvdestruktive. Er man behandlingskrævende, hvis man skærer i sig selv? Er man så behandlingskrævende, at der ikke er plads på vores skole? Hvor mange er enkelte elever? Det var sådan nogle spørgsmål bestyrelsen blev bedt om at tage stilling til.

På skolen har vi de seneste år kørt en linje over for elever, der havde omgang med alkohol eller stoffer, at vi hellere satte pædagogisk opdragelse ind frem for hjemsendelse. Men hvad med dem med ”*ondt i livet*”? Har skolen her været uheldig at få optaget mange med ”*ondt i livet*”, eller er der snarere tale om et samfundsproblem?

Andre skoler melder også om, at de unge har ”*ondt i livet*”, og det er blevet forklaret med, at samfundet er blevet individualiseret, så det er op til den enkelte at finde sandhed og mening i sin tilværelse. Samtidig er der skabt en forestilling om, at mulighederne er grænseløse. Der er samtidig lagt et voldsomt ansvar over på de unge. Ansvar for at træffe de rigtige valg, dit eget ansvar for succes og nederlag. Det kan være tungt og enormt ensomt at have så stort et ansvar, og for nogle unge fører det til depression, selvdestruktivt adfærd, spiseforstyrrelser m.v.

Hvis det er sådant det forholder sig, så er vi vel som skole nødt til at forholde os til vore elevers opvækstvilkår generelt og acceptere, at vi i elevflokkene har elever med andre problemer end de rent faglige. I bestyrelsen er vi enige om, at svaret ikke er hjemsendelse, men derimod pædagogisk. Vi har som skole et ansvar over for de unge, vi har fået optaget. Vi må prøve at hjælpe og støtte dem med deres problemer. Vi har undladt at sætte konkrete tal på, hvor mange enkelte elever er. Vi er meget bevidste, om at vi ikke skal være Danmarks største pædagogiske opholdssted men en skole. Når man arbejder med mennesker, er det svært at sætte konkrete tal på, der vil altid kunne argumenteres for at netop dette tilfælde er specielt og derfor falder udenfor. I stedet vil skolen som udgangspunkt etablere støtteforanstaltninger til de elever, der viser sig at have sociale og/eller psykiske problemer af en størrelse, som ikke kan dækkes af almindelig kontaktlærerfunktion. Heldigvis er der stor forståelse for denne holdning også i kommunerne, således at det i det forløbne år har været muligt at få bevilget støttetimer til sådanne elever, således at det har været muligt at ansætte personale til at tage sig af opgaven. Det vil fremgå nærmere af regnskabet.

Efter sidste generalforsamling blev det besluttet at nedsætte et ad hoc udvalg, der skulle afklare skolens bygningsmæssige behov, set i lyset af den forventede udvikling de næste 5 – 7 år. Vi startede med at evaluere vores værkstedstilbud. Der var naturlig nok behov for mindre justeringer på nogle af værkstederne, men noget der vil kunne klares inden for skolens bestående rammer. Som det eneste værksted viste der sig alvorlige problemer med medie/grafisk værksted. Det viste sig, at det var uhyre svært at få eleverne videre i uddannelsesforløber med praktikophold osv. med udgangspunkt i dette værksted. For så at gøre en længere historie kort, så er det besluttet at nedlægge medie/grafisk som værksted fra næste skoleår. I stedet vil der blive satset mere på et værksted med udgangspunkt i bil og motor. Det er ikke helt på plads endnu, men vil naturligvis indgå i skolens undervisningsplan, der skal godkendes inden sommerferien.

I ad hoc udvalget var der desuden enighed om, at det mest påtrængende problem på det bygningsmæssige område er køkken/spisesal/samlingsal. Men også administrationsbygningen trænger sig på inden for en overskuelig årrække. Et byggeri kræver naturligvis finansiering. Udvalget har opstillet 3 forslag. I stedet for 41 undervisningsuger kunne skolen gå over til 42 undervisningsuger. Skolen kunne etablere en ungdomsuddannelse for unge med særlige behov sammen med en anden undervisningsinstitution, og skolen kunne etablere en udslusningsafdeling og således gå op i elevtal. Endelig kan man jo tænke sig en kombination af de 3 forslag. Udvalget har ikke taget stilling til forslagene. Der har været en fordomsfri diskussion i bestyrelsen uden konkret stillingtagen, men der er enighed om, at inden noget lægges fast skal forslagene gøres til genstand for en nøjere granskning med hensyn til fordele og ulemper. Det er således en arbejdsopgave i det kommende år.

På skolen her må eleverne ryge, ganske vist uden for og på særlige områder, men det er fortsat tilladt at ryge. Flere og flere efterskoler bliver røgfrie, og vi ved at den nugældende rygelov skal revideres til efteråret. Kræftens Bekæmpelse presser meget på for at få et rygeforbud indført på efterskolerne, og fra politisk side synes der at være opbakning til et sådant forbud, hvis man dømmes ud fra politikernes udtalelser i pressen. Vi må derfor forvente, at der indføres rygeforbud på alle efterskoler, og det vil således blive et nyt område, hvor vi skal til at håndtere et forbud på linje med alkohol og stoffer. Ud fra det jeg tidligere har sagt i denne beretning, kan jeg ikke forestille mig, at skolen konsekvent vil bortvise elever, der måtte overtræde rygeforbudet. Vi må i stedet finde på andre løsninger. Obligatoriske rygestopkurser kunne måske være en mulighed formentlig i kombination med samtaler og undervisning. Jeg forudser at det bliver et indsatsområde i det kommende år.

Der blev givet pæne lønstigninger ved overenskomstforhandlingerne på det offentlige område sidste år, som en helt naturlig følge af de lønstigninger, der forud var givet på det private område. Det er en god og positiv ting at vore lønninger følger med, vi kan ikke hverken som skole eller som skoleform holde til, at vi sækker agterud i forhold til lønstigningerne i samfundet.

Problemet er derfor, at lige så rundhåndet finansministeren er, når det skal forhandles løn, lige så påholdende er han, når elevtaksterne skal fastsættes i forbindelse med finansloven. Det betyder, at det er gået, som det plejer: Pengene til lønstigningerne skal vi selv finde. Det har givet nogle problemer i forbindelse med udarbejdelsen af det budget, der forelægges sammen med regnskabet på generalforsamlingen i dag. I den forbindelse har vi nogle parametre at spille på: Flere elever, reduktion i personalet, hæve egenbetalingen, flere kursusuger.

Skolen kan ikke fysisk set i de nuværende bygninger have flere elever. Skulle vi finde hele det beløb, der manglede ved budgetlægningen i efteråret for at få det til at se tilfredsstillende ud på skolepengene, ville vi få en stigning, som vi ikke fandt forsvarligt. Vi har hævet skolepengene, men vi må vel også tage hensyn til, at vi befinder os i en krisetid, hvor pengene ikke sidder så løst mere, herunder vel også det, man er parat til at ofre på børns skolegang.

Vi har derfor også fundet det nødvendigt at reducere i personalet, hvad der svarer til ½ lærerstilling. Vores beslutninger har først virkning fra det nye skoleårs start og slår derfor kun igennem med halv kraft i dette års budget. Vi når derfor ikke helt vores mål for overskudsgrad i 2009, men vi mener, vi har foretaget nogle strukturelle tilpasninger, der gør at overslagsårene viser en fornuftig overskudsgrad.

Regnskabet viser et overskud på 329.000 kr. svarende til en overskudsgrad på 2,0 %. Det er noget fra målet om en overskudsgrad på 4 %. Det kan forklares med færre årselever end forventet. Året har været præget af ret store udskiftninger blandt eleverne, herunder frafald af elever. Det er selvfølgelig ikke tilfredsstillende hverken for eleverne eller for skolen. Jeg har tidligere berørt eleverne og deres problemer og de tiltag, der er gjort i forbindelse hermed. Det er vores håb, at de tiltag vil hjælpe med at løse problemet med udskiftning blandt eleverne, og generelt er det et indsatsområde skolen må arbejde med.

Yderligere er der på undervisningsmiddelkontoen en overskridelse, især forårsaget af investering og fremtidig satsning på EDB. Det er også et område jeg tidligere har berørt.

Desuden er der sker overskridelser på lønkontoen på det praktisk-administrative område som en konsekvens af de nye overenskomster på området, og endelig har også skolen haft øgede renteudgifter i lighed med det øvrige samfund.

I lyset heraf betegner bestyrelsen regnskabet som nogenlunde tilfredsstillende. Det vil heller ikke i 2009 være muligt at nå målet om en overskudsgrad på 4 % af omsætningen, fordi vi får de stigende lønomkostninger, men vi regner med at de tiltag jeg har nævnt tidligere vil gøre at vi når målet i overslagsårene 2010 og 2011. Skolen har i 2008 beskæftiget 29,6 årsværk heraf er 12,3 % ansat på særlige vilkår.

Når vi holder generalforsamling i dag 23. april, så er det næste på dato 20 år siden vi holdt den stiftende generalforsamling på Vandrehjemmet i Hobro. Det var 25. april 1989. Nogle af jer var med den aften, og I husker måske, at skolen kom til at hedde Hobro Efterskole, fordi vi ikke havde de bygninger, hvori skolen skulle placeres. Ved at give den navnet Hobro Efterskole kunne det blive stort set hvor som helst i Hobro området. De var først senere, vi overtog nogle faldefærdige bygninger her i Skellerup af Hobro Kommune. Siden er den bygningsmæssige standart hævet betydelig, kan vi vel godt sige.

Men det der glæder mig allermest her ved fødselsdagen, er at vi nu har forskningsmæssigt belæg for at de ideer og det værdigrundlag denne skole er bygget på, at det virker. Det vil glæde mig usigeligt, hvis vi nu er nået dertil, at erfaringer fra praktisk skoleliv kan gå hånd i hånd med forskningen. Det vil give nogle helt andre muligheder, at det ikke er tilfældige modestrømninger, der bestemmer udviklingen men et samspil mellem teori og praksis også på skoleudviklingsmæssige område. Det vil vi kunne drage glæde af, især her på skolen, hvor vi har nogle meget engagerede medarbejdere, der er parat til arbejde med den pædagogiske udvikling.

Lad mig slutte med på bestyrelsens vegne at takke alle medarbejdere for et godt og veludført arbejde og for med- og modspil i årets løb. Jeg vil gerne takke for jeres villighed til at være med til at udvikle skolen. Specielt vil jeg gerne takke vores forstander for din måde at lede skolen på og for

dit engagement i skolen. Jeg vil også gerne takke bestyrelsen for arbejdet i årets løb, skolens samarbejdspartnere for den tillid I har vist skolen i årets løb og pressen for jeres interesse for skolen.

Hermed overlader jeg bestyrelsens beretning til generalforsamlingens behandling.